

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530127 Öijared*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

E. Ottosson, L. Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530127 Öijared

Kommun: Lerum

Områdets totala areal: 91,5 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-06-19

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Privat/stiftelse

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6270 - Silikatgräsmarker

9010 - Taiga

9020 - Nordlig ädellövskog

9070 - Trädklädd betesmark

9080 - Lövsumpskog

9160 - Näringsrik ekskog

9180 - Ädellövskog i branter

9190 - Näringsfattig ekskog

1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Öijared är de lövskogsrika, varierade områdena med stor andel ädellövskog, gamla träd och död ved särskilt angelägna att bevara.

Motivering: Lövskogsmiljön i området med sin rika kryptogamflora har höga biologiska värden. Även alkärr och slättermarker har höga skyddsvärden. I området finns livsmiljöer för flera sällsynta och hotade arter, bland annat skalbaggen läderbagge.

Prioriterade åtgärder: Utveckling och vård av skyddsvärda hagmarksträd, brynmiljöer och halvöppna ädellövsmiljöer. Utredning av status och eventuella restaureringsbehov för de skyddsvärda träden i området. Uppföljning av populationsstorlek och åtgärder för att stärka den lokala populationen av läderbagge som omfattas av ett åtgärdsprogram mellan 2014 och 2018.

Beskrivning av området

Det långsträcka Natura 2000-området Öijared ligger mellan Floda och Ingared och utgörs av två delområden som ligger både norr respektive söder om Västra stambanan. Området domineras av lövskog, igenväxta lövängar och hagmarker. Kulturlandskapet på halvön kring naturreservatet Nääs och Natura 2000-området Öijared återspeglar en lång kontinuitet i bebyggelseutveckling, med talrika fornlämningar, gamla odlingslandskapslämningar, herrgårdar, slott, torp och arrendegårdar. Tillsammans med Nääs utgör Öijared en biologisk värdekärna i trakterna kring Säveån och de stora sjöarna i Lerums kommun vilka pekats ut som en nationell värdegrund för lövskog med stora naturvärden. Området ligger mellan sjöarna Mjörn och Sävelången i Lerums kommun och gränsar i söder direkt mot Sävelången. Närheten till sjön ger hög luftfuktighet. Skogen har stor variation i ålder, trädslagsammansättning och slutenhet. Områdena har historiskt sett hävdats genom bete och slätter till stor del och därmed varit betydligt öppnare i många delar. Det finns lång kontinuitet av främst ädellövträd och rikligt med grova vidkroniga träd av främst ek, men även av lind, alm och ask. På vissa bergmarker med grunt jordlager finns hedartad krattekskog med inslag av tall.

I stort sett är all skog i Öijared mer eller mindre kulturpåverkad genom skogsbruk eller betesdrift. I många fall är naturvärdena knutna till de en gång fristående ekarna som idag omges av tätare vegetation. I Länsstyrelsens inventering av skyddsvärda träd har ett 60-tal träd noterats i Natura 2000-området. De stora förekomsterna av vidkroniga ekar, främst i norra delen vid Nygård och i södra delen vid Ubbared, tyder på att dessa områden i stora delar utgjort ädellövskog. Vissa röjningsåtgärder för att manuellt hålla undan uppväxande vegetation runt vidkroniga träd har gjorts på flera ställen. En trädbärande hagmark som fortfarande betas finns inom Natura 2000-områdets södra del. Här finns också grovbarkiga träd av bland annat ek och björk både som fristående solitärer och ståendes mer gruppvis.

Precis söder om järnvägen vid Långebro ligger ett ca 10 ha stort alkärr. Häradskartan anger att det var äng här vid sekelskiftet. Skogen är också av första generationen alsumpskog och fortfarande relativt ung med en medelålder på träden på ca 40 år. Här finns dock höga utvecklingsvärden. Att skogen fått utvecklats fritt hittills gör att det bitvis finns rikligt med död ved (främst kläna torrträd). Öppna vattenspeglar finns året om. Genom alkärret går en väg och en kraftledning. Vägen genom kärret kantas av en nedsänkt betonggång som leder fram till två stycken tunnlar under vägen. Detta är grodpassager som är byggda för att minska risken för att groddjur går upp på vägen och blir överkörda.

Inom Natura 2000-området finns också några branter. Nedanför branter skapas ofta mycket speciella och för den biologiska mångfalden gynnsamma förhållanden. Vid sydvända branter blir det t.ex. ett varmare mikroklimat vilket gynnar ädellövträd som lind. I den sydvända branten vid Vaktberget finns också flera gamla knotiga grova lindar men även grov alm. Dessa träd har en gång i tiden stått betydligt öppnare mot den gamla järnvägsbanken. Det idag mer slutna men

pelaraktiga beståndet, ger ett mycket pampigt intryck vid branten och innehåller även naturligt föryngrad lind och alm i olika åldrar. Många av skogsmiljöerna i branterna har lång kontinuitet även om de tidigare varit delvis öppnare. Topografin gör att det blir ett större ljusinsläpp naturligt i vissa delar och naturliga luckor skapas också när ett träd faller. Arter som vill ha mer ljusöppna eller halvskuggiga miljöer kan därför hålla sig kvar och trivas bra i brantmiljöer.

De olikådriga träden, skillnaderna i topografi, ljus- och fuktighetsförhållanden ger mycket variation av livsmiljöer i området, vilket är värdefullt för mossor och lavar, svampar och insekter av olika slag. I området har spillning av den rödlistade skalbaggen läderbagge hittats. Det är en art som är beroende av gamla ihåliga ekar med mulm (som är det lösa organiska material som ansamlas i gamla, ihåliga träd), s.k. "mulmekar". Området angränsar också till Natura 2000-området på Näs med förekomst av läderbagge och ädellövskogsmiljöerna runt Mjörn utgör ett av kärnområdena för arten i regionen. Även grod- och kräldjur, inte minst med tanke på alkärret med anpassade grodpassager, har goda levnadsförhållanden inom området.

Vad kan påverka negativt

I dagens förändrade skogs- och jordbrukslandskap med en alltmer effektiv och intensiv markanvändning återstår endast ett fåtal hävdade gräsmarker och lövskogsmiljöer med gamla och grova träd. Arterna knutna till dessa för en tynande tillvaro. Här listas några av de övergripande faktorer som kan påverka naturtyperna och arterna inom Natura 2000-området negativt.

De faktorer som är gemensamma för alla naturtyper i området är följande:

- Markexploatering och annan förändring av markanvändningen inom Natura 2000-området eller i nära angränsande områden kan påverka områdets naturvärden negativt. Exempel på detta är uppförande av väg eller byggnad, skogsbruk, grävning, upplag och deponier (t.ex. jord, halmbalar hyggesrester som inte är av tillfällig art), dikning, schaktning, skogsplantering och täktverksamhet.
- Förändringar i hydrologin kan påverka alla naturtyper negativt men de miljöer i Öijared som präglas av hög fuktighetsgrad eller närheten till vatten är särskilt känsliga. Exempel på förändringar är åtgärder som har en markavvattnande effekt och leder till en uttorkning av marken, till exempel djupa körskador. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtyperna ska ha fortsatt höga bevarandevärden.
- Introduktion av främmande arter, t.ex. insådd av vallväxter i naturbetesmark eller icke-inhemska arter, och invasiva arter kan leda till negativa förändringar av strukturen och artsammansättningen i området.
- På lång sikt kan fragmentering, det vill säga isolering av olika delområden, och alltför små populationer vara ett hot och leda till lokalt utdöende av vissa arter.
- Luftföroreningar och kvävenedfall kan påverka många arter negativt, i synnerhet lavar och mossor.

För gräsmarker (6270 och 9070) gäller dessutom att:

- Utebliven eller otillräcklig hävd genom exempelvis minskad eller upphörd betesdrift som på sikt leder till igenväxning och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation leder på sikt till igenväxning av buskar och trädskikt vilket missgynnar ljusberoende växter och kryptogamer.
- Tillförsel av kväve (förutom gödsling av betande djur) kan leda till negativa förändringar i vegetationsstrukturen. Kväveberikning av marken sker genom exempelvis gödsling och stödutfodring. Även indirekt näringstillförsel till marken som t.ex. sambete med gödslad vall kan ha negativ påverkan.
- Slitage och trampskad kan t.ex. uppstå vid bete med tunga djurslag eller om djuren går på betesmarken vintertid då grässvålen är extra känslig. Tramp från för tunga djur eller bete vid fel tidpunkt kan leda till skador på fältskiktet och försumpning.

- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör endast ges vid behov.
- Avverkning av gamla grova träd, gamla grova buskar (av t.ex. hassel) och döda träd samt borttagande av död ved minskar substratet för vedlevande organismer.
- Bristande föryngring i träd- och buskskikt hotar på sikt kontinuiteten av gamla grova träd.

För de naturtyperna som räknas som skogsmark (9010, 9020, 9080, 9160 och 9190) gäller dessutom:

- Många åtgärder som vanligtvis är kopplade till produktionsinriktat skogsbruk kan påverka skogshabitaten negativt om de utförs i eller i nära anslutning till objekten. Exempel på sådana åtgärder är slutavverkning, gallring, röjning, transporter med tunga fordon, markberedning, dikning och plantering. Avverkningar kan, förutom att själva träden och deras följearter försvinner, leda till exempelvis uttorkning och att många arter som är knutna till skogsmiljöerna konkurreras ut av störningsgynnade arter. Transporter kan bland annat orsaka markskador, dikningseffekter och andra förändringar i hydrologin och områdets grundvattenstatus.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd:

- Skogen i Natura 2000-området är i stort sett avsatt för naturvård, fram till som kortast år 2044, genom naturvårdsavtal mellan staten (Skogsstyrelsen) och markägaren.
- Vissa områden i södra delen av Natura-området ligger inom strandskyddszon för sjön Sävelången. Strandskyddszonen är 200 meter bred.
- Fridlysta arter; åkergroda förekommer i lövsumpskogen (9080). Åkergroda är skyddad enligt habitatdirektivets bilaga 4.

Riksintressen m.m.:

- Riksintresseområde för naturvården - Säveån, Nääs och Öjared.
- Riksintresseområde för kulturmiljövården - Skallsjö, Nääs m.m.
- Riksintresseområde för friluftslivet, endast de södra delarna ingår - Nääs ekhagar.
- Regionalt värdefullt odlingslandskap, mindre delområde i väster - Nääs, Öjared.
- Stensättningar, ett flertal fornlämningar finns i norra delen samt en i den södra.
- Stort antal skyddsvärda träd.

Prioriterade skötselåtgärder:

- I den senaste inventeringen av skyddsvärda träd, 1992, konstaterades att flertalet av träden hade försämrad vitalitet. En ny undersökning av statusen på träden och en utredning av eventuella restaureringsbehov bör utföras. Återkommande skötselåtgärder för att gynna de gamla, vidkroniga träden i både de öppna och mer slutna bestånden. Detta kan göras genom röjning av igenväxningsvegetation och bete. Vid åtgärder är det även viktigt att ta hänsyn till arter knutna till sumpskogsmiljöer.

Skötsel i övrigt:

- Det skulle vara positivt för Natura 2000-området som helhet om lövandelen utökades utanför vad som omfattas av Natura 2000-habitaten (inom området). Om lövandelen ökar utanför Natura 2000-områdets gräns är även detta positivt. Det är dock inget krav för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus.

- Att grova vidkroniga träd, främst ek, hålls fria från uppväxande undervegetation är en positiv åtgärd inom hela Natura 2000-området och en nödvändig åtgärd för att behålla de vidkroniga, gamla, grova träden levande under lång tid och upprätthålla en mer öppen karaktär i landskapet. På vissa ställen i området har sådana manuella röjningsåtgärder gjorts men behöver göras i återkommande intervall. Även röjning runt unga träd behövs för att kunna få nya vidkroniga träd i framtiden. Att de grova träden inte dör i förtid samt att det finns ersättningsträd för dessa är särskilt viktigt med tanke på den rödlistade skalbaggen läderbagge som är beroende av att det finns en kontinuitet i trädskiktet.

- Generellt bör lövskogen/ädellövskogen ha en variation från helt orörda delar till delar med mer aktiv skötsel för att upprätthålla kontinuiteten i löv/ädellövskogen och få nya vidkroniga ekar. Inga eller endast försiktiga åtgärder bör göras i delar rika på skuggkrävande mossor och lavar eller i naturskogsartade delar med inslag av lind, alm och lönn. Brantmiljöerna lämnas generellt fortsatt orörda liksom sumpskogar, alkärr och hedartad hällmarksskog. Gran verkar inte ha så stor benägenhet att vandra in i ädellövskogen på Öjared men man behöver ha kontroll på att granen inte konkurrerar ut lövträden. Att ha en liten andel gran kvar på vissa ställen även fortsättningsvis kan dock hjälpa till att lokalt hålla luftfuktigheten konstant. Bergpartier med grunda jordlager där granen ser ut att naturligt dö av bör också kunna lämnas utan åtgärder.

- I delar med förekomst av grova och vidkroniga träd, främst ek, som nu är inväxta i skogen bör dessa friställas med minst 2 meter, men helst 5 meters avstånd från kronans yttergräns. En för snabb friställning av ek som stått mer slutet under en längre tid kan dock leda till för tidig ekdöd varför försiktiga åtgärder bör eftersträvas. Exempel på en plats där det finns gott om grova vidkroniga ekar i skogen är intill den befintliga betesmarken i södra delen av området. I och med närheten till betesmarken skulle man här kunna tänka sig att ha ett återupptaget extensivt bete även i skogen, om det finns tillräckligt med betesdjur. Betande djur skulle om inte annat kunna hjälpa till att hålla undan slyuppväxt och upprätthålla ett luckigt bestånd. Målet för skogen skulle dock inte behöva vara en omvandling till trädbärande betesmark (9070) och bete är inte ett måste för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus i skogen. Eftersom många arter gynnas av en fortsatt halvöppen lövskog och gamla ekar dör i förtid om de skuggas kan brist på betesdjur dock göra att manuella skötselåtgärder kan bli nödvändiga istället.

- För hagmarken (9070 och 6270) gäller främst att ha ett fortsatt bete med tillräckligt högt betetryck. Möjligheten att återuppta slåtter i delar av hagmarken bör ses över.

- Vid alla eventuella åtgärder är det viktigt att utgå från naturvårdsnyttan i största möjliga mån.

Utvecklingsmark: Total areal utvecklingsmark är ca 23 hektar.

Inom Natura 2000-området finns en del igenvuxna hagmarker samt blötare skogspartier som på sikt kan komma att utveckla höga biologiska värden och på så sätt erbjuda utökat habitat för de arter som är knutna till äldre ädellövskog (naturtyp 9020) eller lövsumpskog (naturtyp 9080). I områdets södra del finns ett större parti skog som fortfarande betas och som med återkommande skötselåtgärder på sikt kan bli klassad som naturtyp 9070, trädbärande betesmarker. Även olika typer av blandskogar finns med möjlig utveckling mot 9010, taiga och 9080, ädellövskog i branter.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,96 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I områdets sydöstra delområde finns en betesmark med både öppna och trädklädda partier. Två av de öppna partierna med enstaka träd utgörs av naturtypen silikatgräsmarker (6270). I markerna växer för naturtypen typiska arter som; hirsstarr, ängsvädd, brudbröd, jungfrulin, bockrot. Vid ängs- och betesinventeringen 2002 konstaterades att naturtypen finns i Natura 2000-området.

Generell beskrivning av naturtypen: Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade gräsmarker på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Typiska arter är bl.a. blåsuga, slåttergubbe, darrgräs, brudbröd, jungfrulin, olika arter av dyngbaggar, slåttergräsfjäril.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 0,96 hektar i området. Regelbunden beteshävd ska ske årligen. I slutet av betessäsongen ska området vara väl avbetat och ingen ansamling av skadlig förna ska finnas. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Hagmarkerna ska vara öppna och vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, och äldre träd ska förekomma. Bärande och blommande buskar, samt buskar som bildar snår- och bryn ska förekomma eftersom de utgör viktiga miljöer för flera insekter och fåglar. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i gräsmarken. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara karakteristisk för naturtypen. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter som bockrot, jungfrulin, ängsvädd m.fl. ska förekomma. Populationer av typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnyra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för silikatgräsmarkerna är idag, vintern 2017, dåligt känt då ingen inventering gjorts i områdena under senare tid. Inget miljöstöd har sökts för skötsel av marken.

Bevarandeåtgärder

Silikatgräsmarkerna bör inventeras för att bättre kunna bedöma vilka skötselåtgärder som behöver utföras för att områdena ska uppnå gynnsamt bevarandetillstånd.

9010 - Taiga

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,26 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På höjden vid Österåsen finns ett område som är klassat som taiga och som domineras av övermogen granskog, med ett inslag av äldre, grov ek. Förekomsten av död ved är enstaka till måttlig, men kan öka på sikt. I basinventeringen av området konstaterades att gransbeståndet skulle klassas in som taiga.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen förekommer på torr-blöt och näringsfattig - näringsrik mark i boreal-boreonemoral zon. Trädskiktet är normalt mellan 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Inslag av andra trädslag kan finnas liksom även brandfält och stormfällningar. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog och den ska befinna sig i ett sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen.

Naturtypen taiga beskrivs generellt som naturliga, gamla, boreala och hemiboreala skogar. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Här ska exempelvis finnas gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. De hyser en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och evertebrater (främst skalbaggar). Typiska arter är linnea, mattlumner, plattlumner, knärot, ögonpyrola, grönpypyrola, tallört, vedrappmossa, blåmossa, platt fjädermossa, skogshakmossa, garnlav, kattfotslav, läderlappslav, sotlav, skinnlav, lunglav, kandelabersvamp, rosenticka, koralltaggsvamp, ullticka, tallticka, rynskinn m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Taiga (9010) ska vara minst 1.26 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer som åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. svamp- och insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Äldre granskog ska prägla skogen. Det ska finnas gammal gran och med föryngring av unga träd som efterträdare. Hydrologi och markens näringsstatus ska vara ostörd och naturlig. Skogen ska vara utan eller endast lite negativ mänsklig påverkan. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Förekomsten av gamla träd ska vara tämligen allmän och på sikt ska förekomsten av levande träd med döda träddeklar, liggande och stående död ved och stubbar vara allmänt-till rikligt förekommande. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Typiska arter av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, fåglar, skalbaggar ska förekomma tämligen allmänt.

Bevarandetillstånd

Skogen bedöms ha icke-gynnsamt bevarandetillstånd. Beståndet saknar vissa strukturer för att nå upp till naturskogskaraktär. Kunskapsläget om artförekomster i området bör förbättras. Om

beståndet tillåts utvecklas fritt kommer det att på sikt uppnå naturskogskaraktär och därmed gynnsamt tillstånd.

9020 - Nordlig ädellövskog

Areal: 9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,88 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Vid en gammal järnvägsbank finns ett gammalt bestånd av ädellövträd av bl.a. ek, alm och ask med inslag av klibbal, björk och gran. Här växer rikligt med grova gamla almar och även lind. Marken är källpåverkad. Andelen liggande och död ved är sparsam. I området finns typiska arter som strutbräken, ormbär, skogsbingel, bäckbräsma, platt fjädermossa, fällmossa, guldlockmossa, piskbaronmossa, lunglav och almlav.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen förekommer generellt på mark som är torr-fuktig och relativt näringsrik. Naturtypen beskrivs generellt som äldre naturliga ädellövskogar med ett stort inslag av trädslagen alm, ask, lind eller lönn. Eken är ofta en karaktärsart och kan ibland dominera. Skogarna har lång kontinuitet som lövträdsbärande mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ädellövträd utgör normalt minst 50% av grundytan, men lövdominerad naturskog med ned till 30% ädellöv kan föras till naturtypen. De kan under tidigare sekler varit betes- eller slåtterpräglade och därefter vuxit igen eller ha varit betesfredade p.g.a. terrängförhållanden (öar, branter etc.) eller av andra orsaker. En varierad åldersstruktur och förekomst av död ved är viktiga inslag. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer, såsom en kontinuitet av lövträd med varierad åldersstruktur med av en rikedom på gamla träd och död ved. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Artrikedomen på lavar, svampar, insekter och andra markorganismer är stor. Typiska arter är skogsbingel, trolldruva, lunglav, fällmossa, trubbfjädermossa, almlav, gulvit blekspik, lunglav m.fl. Många av arterna knutna till naturtypen är beroende av att det finns en kontinuerlig tillgång på lämpligt substrat som till exempel gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter. Trädsjukdomar och skadeorganismer kan även utgöra ett framtida problem.

Bevarandemål

Arealen nordlig ädellövskog (9020) ska vara minst 1,88 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. svamp- och insektsangrepp, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Ädellövträd ska prägla naturtypen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek, alm, lind och hassel. Markens näringsstatus och hydrologi ska vara naturlig. Marken ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Skogen ska ha ingen eller endast lite negativ mänsklig påverkan. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och stubbar, samt stående döda eller döende träd är strukturer som skall förekomma rikligt. Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Förekomsten av typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor ska vara allmän-riklig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för den nordliga ädellövsskogen i området är gynnsamt. Inom Natura 2000-området finns även utvecklingsmark som på sikt kan komma att utveckla höga biologiska värden och på så sätt erbjuda utökat habitat för de arter som är knutna till äldre ädellövskog.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 3,5 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Det finns stora naturvärden knutna till gamla och vidkroniga ekar i Öijareds trädbetesmarker, vilka utgörs av två ytor som är belägna i det norra delområdet, väster om Krösekullen. I den ena betesmarken är trädsiktet något yngre medan i det större området finns flera gamla ekar. På flera av träden finns skorpark, vilket är en gynnsam miljö för flera sällsynta lavar och mossor, b.l.a. de typiska arterna knägräs, lunglav och almlav. Bland andra naturvårdsintressanta arter som hittats i området kan nämnas guldlockmossa och fällmossa.

Generell beskrivning av naturtypen: Trädklädda betesmarker förekommer generellt på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik fastmark. Träd- och busksiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. I hagmarkerna dominerar lövträd, ofta ek och björk men även lind, ask och i även äldre tall. Naturtypen präglas av ett trädsikt av lång kontinuitet med inslag av gamla träd liksom föryngring av träd- och busksikt, men dessa ska inte vara av igenväxningskaraktär. För att klassas som en trädklädd betesmark ska området ha en från naturvårdssynpunkt värdefull artsammansättning knuten till lång hävdpåverkan i fältsiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta träd är särskilt värdefulla eftersom dessa är viktiga livsmiljöer för många organismer. Lavar, mossor, svampar, insekter, fladdermöss och fåglar nyttjar alla de gamla träden på olika sätt. Antalet rödlistade arter som är knuten till trädbärande betesmarker är högt, särskilt om det finns gott om stående och liggande död ved. Exempel på arter som är typiska för naturtypen är blåsuga, ormrot, fältgentiana, ekspik, sotlav, läderlappslav, skogsvisslare, slättergräsfjäril, brunfläckig pärlemorfjäril m fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, näringstillförsel, bruten kontinuitet i trädsiktet. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 3,5 hektar. Årligt bete ska påverka betesmarkens dynamik och struktur. Området ska inte vara gödningspåverkat annat än från betande djur. I slutet av betessäsongen ska området vara väl avbetat och det finns ingen ansamling av skadlig förna. Lövträd och ädellövträd ska prägla betesmarken. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i området och trädsiktet ska vara så pass öppet så att fältsiktet, delar av områdets trädstammar och död ved är ordentligt solbelysta. Trädsiktet ska präglas av lång kontinuitet, antalet gamla träd av f.a. ek ska vara allmänt – rikligt förekommande, och en naturlig föryngring av träd och nyrekrytering av hagmarksträd ska förekomma i området. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden. För naturtypen främmande eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Död ved i olika former och nedbrytningsstadier inklusive levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och stubbar samt stående döda eller döende träd ska finnas. Gamla hävdpräglade träd med grov bark och håligheter ska finnas. Populationerna av typiska och hotade arter ska förekomma allmänt – rikligt. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen med flera hävdgynnade arter.

Bevarandetillstånd

I dagsläget, vintern 2017, är bevarandetillståndet för de trädbärande betesmarkerna icke-gynnsamt. I tidigare bevarandeplan (2005) konstaterades att flera trädindivider var i behov av frihuggning och att det även fanns ett behov av ta bort yngre träd och sly som växte in i de äldre trädens kronor. Efter detta har en del restaureringar utförts i markerna, men i dagsläget finns inga planer för återkommande skötselåtgärder. Marken har inte hävdats på flera år, och betet behöver återupptas. Det är oklart hur fältskiktet ser ut i betesmarkerna.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 4,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Klibbalsumpskogen i Öijared har utvecklats i översvänningsmarker vid Sävelången. Träden i den sumpiga miljön har bildat socklar och träden är angripna av svampar som alticka vilket gör att tillgången på stående död ved är god. Till följd av den rikliga mängden död ved finns även goda livsmiljöer för vedlevande insekter och fåglar. I området har flera arter av hackspettar noterats, såsom spillkråka, mindre hackspett, gröngöling, alla tre arter är rödlistade som nära hotade (NT). I fältskiktet märks bland annat de typiska arterna bäckbräsma, missne, springkorn, rankstarr och karaktärsarten besksöta. På de välutvecklade alsocklarna finns en spännande mossflora. Åkergroda, en fridlyst art som omfattas av habitatdirektivets bilaga 4, lever i sumpskogen.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstorv/vasstorv. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans). Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Många arter bland mossor, lavar, svampar, insekter och fåglar är beroende av att det finns en kontinuerlig tillgång på lämpligt substrat som till exempel gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier. Därför ska det finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. I äldre skogar finns vanligtvis en stor rikedom på död ved och träden har ofta utvecklat socklar. Typiska växter är missne, bäckbräsma, klotstarr, skärmstarr, springkorn, piskbaronmossa, mörk husmossa, dunmossa, stjärntmes, mindre hackspett, entita m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen lövsumpskog (9080) ska vara minst 4,2 hektar. Skogen ska domineras av gråal i olika åldrar. Välbevarad grundvattenstatus och ostörd hydrologi är viktiga förutsättningar för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Småskaliga naturliga processer, t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, som översvämningar eller stormfällningar ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Trädskiktet ska vara olikartat och flerskiktat och det ska både finnas gamla träd och kontinuitet med föryngring av nya träd som efterträdare. Naturtypen ska hysa arter som är knutna till skogar med lång skoglig kontinuitet. Död ved ska förekomma rikligt i olika former, grovlekar och nedbrytningsstadier; som liggande lågor och stubbar och stående döda eller döende träd, samt träd med socklar. Habitat för fåglar med gamla träd och träd med hackspettsbohål ska finnas. Vindskyddade skogsmiljöer med en hög och jämn luftfuktighet ska utgöra ett inslag i delar av området. Inväxning av gran som på sikt kan ta överhanden ska inte

förekomma. Typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas allmänt - rikligt.

Bevarandetillstånd

Lövsumpskogen väster om vägen har gynnsamt bevarandetillstånd medan lövsumpskogen öster om vägen har icke gynnsamt bevarandetillstånd. Det senare skogsområdet är fortfarande för ungt för att ha fullgod Natura 2000-naturtyp. Med tiden kommer vissa av områdets träd att åldras, mer död ved bildas, artrikedomen att öka osv.

Även om vissa av områdena fortfarande har för lite strukturer i form av framförallt död ved så finns god potential för att områdets lövsumpskogar på sikt utvecklar högre biologiska värden.

9160 - Näringsrik ekskog

Areal: 36 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,17 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Vid Vaktbergets sydöstra sluttning finns ett parti rikare ekskog. Skogspartiet är tvåskiktat, med äldre vidkroniga ekar och ett 30-35-årigt skikt med lind. I området finns enstaka förekomster av död ved. För naturtypen typiska arter som hittats i skogspartiet är skogsbingel, lunglav, fällmossa och guldlockmossa.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen förekommer på torr-fuktig jord, ofta mullrik brunjord. Den underliggande jordarten kan antingen bestå av lera, silt eller grövre, silikatrika jordarter. Naturtypen ligger ofta i sänkor, dalbottnar eller nära vattendrag och i dess miljöer kan gleyhorisonter förekomma i jordmånsprofilen. Krontäckningen är normalt 50 – 100% och ek/avenbok (tillsammans eller var för sig) utgör minst 50% av grundytan. Inslag av andra lövträd, ofta alm, ask, lind, lönn och hassel kan förekomma.

Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t ex plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Områden med stor artrikedom med avseende på rödlistade arter knutna till naturtypen kan klassas till näringsrik ek- eller ek-avenbokskog även om ett naturskogstillstånd inte hunnit uppkomma efter ett kontinuitetsbrott. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter för naturtypen är: murgröna, trolldruva, gulsippa, vättersos, fällmossa, guldlockmossa, platt fjädermossa, trädporella, gryinig filtlav, havstulpanlav, rutsinn, rostticka m fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen näringsrik ekskog (9160) ska vara minst 1,17 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, som trädens föryngring, åldrande och avdöende som ger omkullfallna träd och leder till luckbildning ska prägla beståndet. Även periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara naturlig och ostörd. Ådellövträd ska dominera skogen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av ek, lind och hassel ska vara rikligt förekommande. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Gamla träd med med grov bark med skador, håligheter och mulm, träd med hackspettsbohål ska vara rikligt förekommande. Även levande träd med döda delar, stående döda eller döende träd, liggande död ved och stubbar ska på sikt ha riklig förekomst. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden. För naturtypen främmande och/eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter av kärnväxter, mossor och lavar. De typiska arterna ska ha allmän - riklig förekomst.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen näringsrik ekskog i Öjared är gynnsamt, även om markerna på sikt kan få högre naturvärden allt eftersom träden åldras och mer död ved bildas.

9180 - Ädellövskog i branter

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,8 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I branterna finns inslag av ädellövskog. Vid branterna är förhållandena gynnsamma för flera arter knutna till äldre och döda träd, så som vedsvampar. Vid sydvända branter blir det t.ex. ett varmare mikroklimat vilket gynnar ädellövträd som lind. I den sydvända branten vid Vaktberget finns förutom ek också flera gamla knotiga grova lindar och grov alm. Här finns även ett stort inslag av död ved. Många av skogsmiljöerna i branterna har lång kontinuitet även om de tidigare varit delvis öppnare. Topografin gör att det blir ett större ljusinsläpp naturligt i vissa delar och naturliga luckor skapas också när ett träd faller. Arter som vill ha mer ljusöppna eller halvskuggiga miljöer kan därför hålla sig kvar och trivas bra i brantmiljöer. Exempel på typiska arter som finns i brantädellövskogen är almlav, lunglav, havstulpanlav, kortskaftad parasitpik (VU). Brantskogen ingår i ett område som har klassats som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Generellt sett omfattar naturtypen blandskog med ek, lind, ask, alm och lönn på sluttande marker, exempelvis skredmarker eller i raviner. Skogstypen förekommer på kalkrika, men även silikatrika jordar. Den omfattar både kalla och fuktiga miljöer med skuggtoleranta arter och torra, varma miljöer som domineras av lind. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Exempel på typiska arter: Trolldruva, smålunneört, skogsbingel, skogssvingel, baronmossor, guldlöckmossa, platt fjädermossa, lunglav, garnlav, stiftgelélav, läderlappslav m. fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen ädellövskog i branter (9180) ska vara minst 0,8 hektar. Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning, skred eller bete ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ädellövträd ska påtagligt prägla skogen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: alm, ek och ask ska vara rikligt förekommande. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och stubbar, samt stående döda eller döende träd är strukturer som ska förekomma rikligt. Gran ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Förekomsten av typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor ska vara allmän-riklig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen i området är gynnsamt. En del av de grövre lindarna i branterna är i behov av frihuggning.

9190 - Näringsfattig ekskog

Areal: 6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 10,8 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den största arealen i Öijared utgörs av naturtypen näringsfattig ekskog. Inom området kan denna naturtyp hittas på magra bergbundna marker, exempelvis norr om Vaktberget och utgörs då ofta av knotig, låg och senvuxen så kallad krattekskog. I skogspartierna finns gamla vidkroniga ekar. Död ved finns i form av både stående torrakor och liggande grov död ved. I träden finns bohål som vittnar om att de utgör lämpliga habitat för skogslevande fåglar. I området har b.l.a. mindra hackspett och nötkråka observerats. I buskskiktet finns en hel del hassel och det finns även ett inslag av unga granar. Bland de typiska arter som noterats kan nämnas skogsstjärna, liljekonvalj, ekorrbar, fällmossa, guldlockmossa, platt fjädermossa, rostfläck och lunglav.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen beskrivs som ekskog på näringsfattiga sura, sandiga och podsolerade jordar och morän som är torr-frisk, i vissa fall blöt. Trädskiktets krontäckningsgrad är mellan 30 - 100% och domineras av ek. Ibland är träden senvuxna, låga och knotiga och kan bilda så kallad krattekskog. Ibland är träden senvuxna, låga och knotiga och kan bilda så kallad krattekskog. Skogen ska vara eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog. Det ska finnas gamla träd, död ved och skogen ska vara i ett sent eller relativt sent successionsstadium.

Ostörd hydrologi och naturlig näringsfattig status är viktigt för naturtypen då välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden..Skogen ska i första hand lämnas för fri utveckling men det kan ibland vara nödvändigt att göra kompensering åtgärder som exempelvis friställning av gamla spärrgreniga ekar för att förlänga livslängden samt luckhuggning för att gynna ekföryngring och utgallring av gran. Exempel på typiska arter är murgröna, vildkaprifol, ekorrbar, fällmossa, guldlockmossa, trädporrella, glansfläck, rostfläck, almlav, grynig filtlav, lunglav, bårdlav, rutsinn, eksinn m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen näringsfattig ekskog (9190) ska vara minst 10,8 hektar. Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer, t. ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning, brand eller bete ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ek ska präglade skogen. Det ska finnas gamla ekar och föryngring av ek likaså av lind och hassel, som efterträdare till de gamla träden. Ek, lind och hassel ska vara rikligt förekommande. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Gamla träd med med grov bark med skador, håligheter och mulm, träd med hackspettsbohål ska vara Även levande träd med döda delar, stående döda eller döende träd, liggande död ved och stubbar ska på sikt ha riklig förekomst. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden. För naturtypen främmande och/eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Det ska finnas typiska arter av kärllväxter, mossor, lavar och svampar. De typiska arterna ska ha allmän - riklig förekomst.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen i området är gynnsamt. Det bör utredas om de äldre vidkroniga träden i behov av frihuggning. Även behovet av röjning av unggran bör undersökas.

1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Läderbaggen (1084) är knuten till ihåliga lövträd med stora mängder mulm. I Sverige förekommer den främst i ek, men även i ask, lind, bok och andra träd som blir ihåliga. God solexponering påverkar mikroklimatet inne i hålträden och läderbaggen föredrar träd som står fristående eller halvöppet. Larven lever inne i stamhåligheternas mulm, där de gnager på den omgivande fastare döda veden. Larvutvecklingen sträcker sig över tre till fyra år och förpuppningen sker under sommaren i en ganska fast kokong i stamhåligheterna. Den fullbildade skalbaggen lever upp till en månad och uppträder från början av juli till början av september inne i hålträden. Läderbaggen har en mycket begränsad spridningsbenägenhet och de flesta individer stannar under hela sin livstid i det träd där de kläckts. Dock har individer som förflyttat sig upp till 200 meter mellan olika träd iakttagits. Om avstånden är längre mellan lämpliga hålträd får isoleringseffekten stor betydelse för artens förekomstmönster.

Arten gynnas av faktorer som håller trädskiftet glest och luckigt samt ger ljuskrävande träd som ek möjligheter att utvecklas till mulmträd och föryngra sig. Bete eller återkommande röjningar runt träden är exempel på sådana faktorer (men kontinuerlig betesdrift kan ofta vara negativt för ekföryngring, eftersom de unga ekplantorna betas av djuren). Läderbaggen hotas av brist på lämpligt substrat och faktorer som påverkar deras boträd negativt. Exempel på sådana faktorer kan vara skador och slitage på stam och rötter, kraftig beskuggning eller svampangrepp som dödar träden snabbt.

Läderbaggen är känslig för beskuggning av sina boträd som sker vid igenväxning av f.d. hagmarker. Andra faktorer som skadar hagmarksträd och förkortar deras livslängd kan vara gnag på bark och trampsador på rötter orsakade av betesdjur eller skador på rotsystemet som orsakats av körning med tunga maskiner i området runt träden, samt avverkning och bortstädning av hålträd. På längre sikt är arten beroende av att det finns en lokal kontinuitet av lämpliga boträd.

Bevarandemål

Läderbaggen ska ha gynnsam bevarandestatus i Öijared. Populationen ska vara livskraftig och ha god konnektivitet, vilket innebär att det ska finnas ett nätverk av lämpliga boträd för arten att sprida sig till.

Bevarandetillstånd

Statusen för läderbaggen i Öijared är i dagsläget, vintern 2017 inte känt. Området planeras att inventeras inom verksamheten för åtgärdsprogrammet för läderbaggen och dess följearter under 2018. I det anslutande naturreservatet Nääs ekhagar kommer mulmholkar att sättas ut på försök under de närmaste åren. Mulmholkar är trälådor som innehåller sågspån, löv och annat organiskt material som läderbaggens larver kan leva i. Holkarna kan förhoppningsvis erbjuda livsmiljöer för skalbaggen om avståndet till närmsta lämpliga boträd är för långt. Ädellövskogarna kring Mjörn utgör ett kärnområde för läderbagge i Västra Götalands län.

Dokumentation

Apelqvist, T. 1986: Lövskogsinventering i Lerums kommun 1985. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1986:5.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1987:8, Lövskogar i Alingsås kommun.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Skötselplan för naturvårdsområdet Nääs ekhagar. Beslut 2002-10-16.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Martinsson, P-O., 1987, Lavflora och lavvegetation vid Djurgården, Östads säteri.

Nilsson, Sven G., 1995, Vedskalbaggsfauna i håleksområden, årsrapport 1995 för Västergötland

Skogsvårdsstyrelsen. 5 st Naturvårdsavtal som ligger helt eller delvis inom Natura 2000-området Öijared.

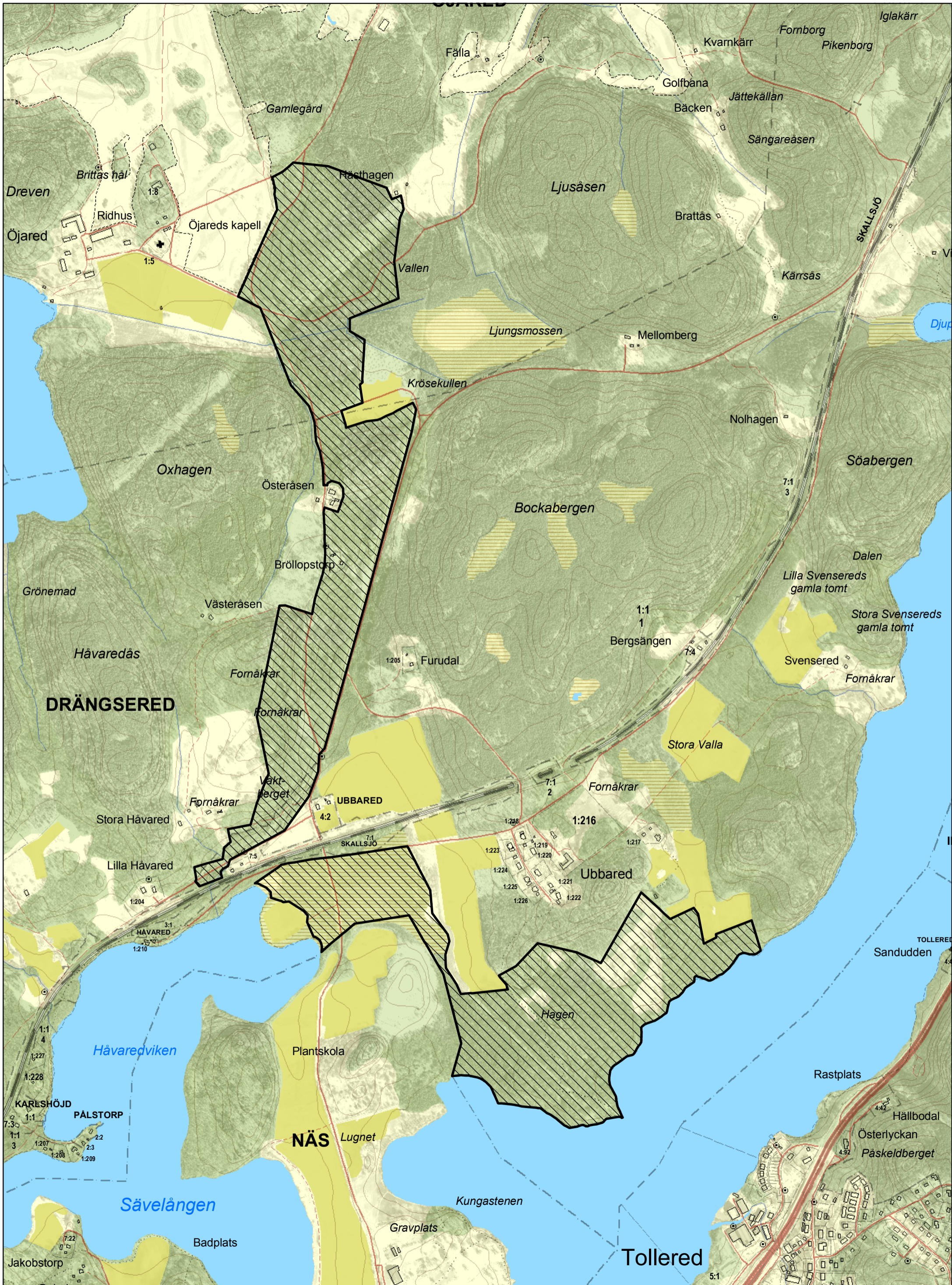
Naturvårdsprogram för Lerums kommun. 2010.

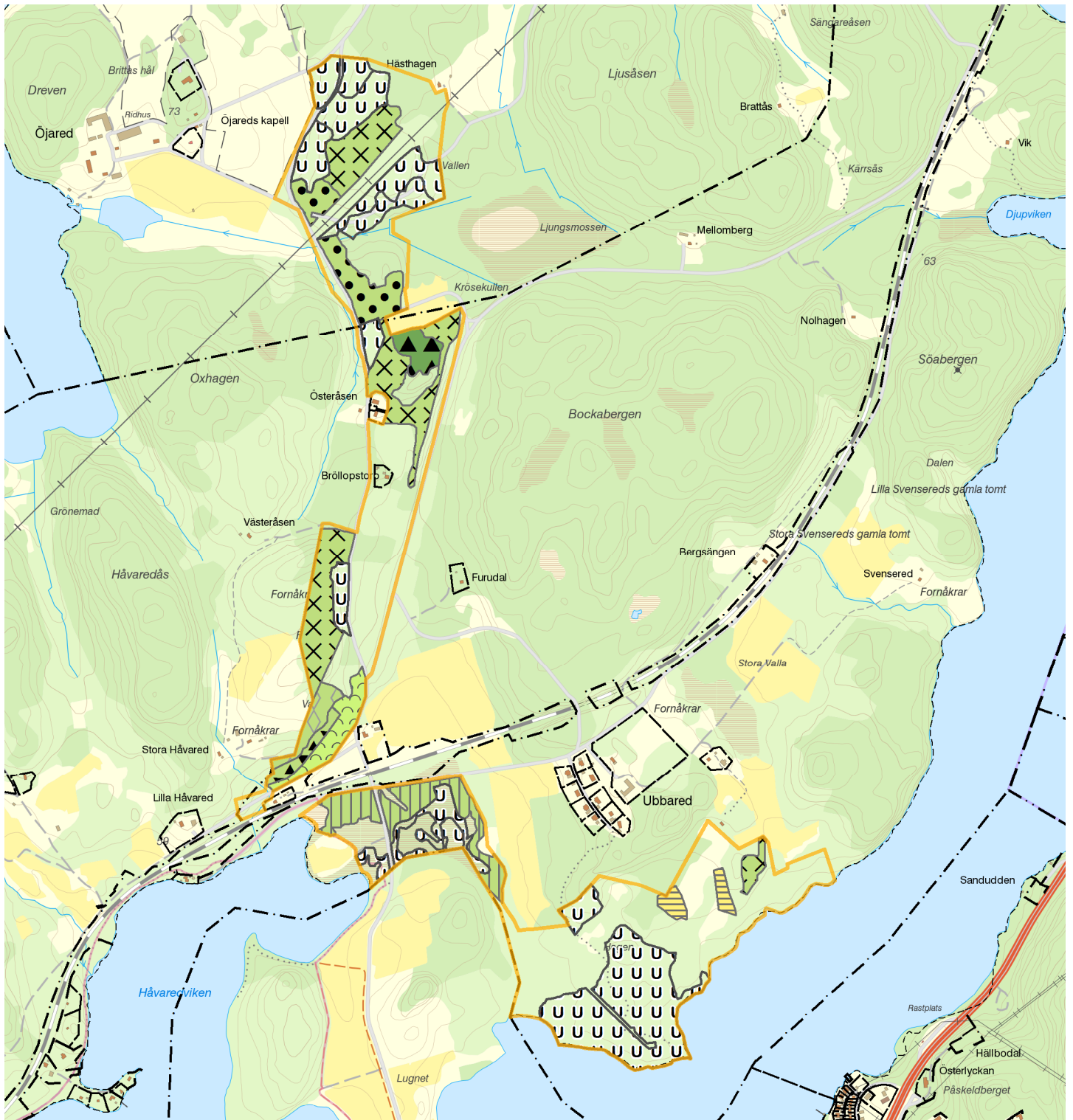
Samtal Christer Lundberg, Skogsstyrelsen 10 februari 2017.

Naturvårdsverkets art- och naturtypsvisa vägledningar. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Natura-2000/> 13 mars 2017.

Bilagor

1. Gränskarta för Natura 2000-området
2. Naturtypskarta

Natura 2000-naturtypskarta, Öjared SE0530127 Lerums kommun

 Natura 2000
Habitatdirektiv
 Utvecklingsmark

 6270 - Silikatgräsmarker

 9010 - Taiga

 9020 - Nordlig ädellövskog

 9070 - Trädklädd
betesmark

 9080 - Lövsumpskog

 9160 - Näringsrik ekskog

 9180 - Ädellövskog i
branter

 9190 - Näringsfattig ekskog

